

УДК 338.431:001.8:340.11 (477)

Теоретико-методологічне і нормативно-правове забезпечення трансформації аграрного сектору економіки України до ринкових умов господарювання, науковий супровід та ефективність запровадження / Месель-Веселяк В.Я., Федоров М.М. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 5.

Здійснене теоретико-методологічне обґрунтування стратегії трансформації аграрного сектору економіки України до ринкових умов господарювання, схваленої Верховною Радою України, знайшло відображення в законах України і Указах Президента України та реалізовано в практиці сільськогосподарського виробництва. Зокрема, розроблено наукові та практичні засади роздержавлення і приватизації земель, майна колгоспів і радгоспів і на цій основі створено різні форми господарювання.

У результаті колгоспи і радгоспи реорганізовано в сільськогосподарські формування ринкового типу, набули розвитку фермерські та особисті селянські господарства, запроваджено в господарську та економічну практику оренду земельних ділянок, земельних і майнових паїв.

У сукупності це забезпечило позитивні зміни в галузі. У 2014 р. обсяг валової продукції збільшився проти 1999 р. у 1,8 раза, валовий збір зерна досяг 64 млн т, тоді як до реформування найвищий врожай становив 50,1 млн т у 1990 р. Продуктивність праці в сільськогосподарських підприємствах у 2013 р. зросла в 7,4 раза проти 2000 р. і в 4,7 раза – проти 1991 р. Галузь стала стабільно прибутковою, перетворилася із дотаційної у бюджетоформуючу. Селяни одержали нове постійне джерело доходів від передачі в оренду власних сільськогосподарських земель. Їм було виплачено у 2013 р. 9,8 млрд грн орендної плати. Випереджаючими темпами зростає заробітна плата працівників галузі, скорочується розрив між її рівнем у сільському господарстві та промисловості. Табл.: 7. Рис.: 3. Бібліогр.: 136.

Ключові слова: трансформація, форми господарювання, реорганізація, ефективність, собівартість, прибуток, рентабельність, норма прибутку.

УДК 338.431:001.8:340.11 (477)

Теоретико-методологическое и нормативно-правовое обеспечение трансформации аграрного сектора экономики Украины к рыночным условиям хозяйствования, научное сопровождение и эффективность внедрения / Месель-Веселяк В.Я., Федоров Н.Н. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 5.

Осуществленное теоретико-методологическое обоснование стратегии трансформации аграрного сектора экономики Украины к рыночным условиям хозяйствования, одобренной Верховной Радой Украины, нашло отражение в законах Украины и Указах Президента Украины и реализовано в практике сельскохозяйственного производства. В частности, разработаны научные и практические основы разгосударствления и приватизации земель, имущества колхозов и совхозов и на этой основе созданы разные формы хозяйствования.

В результате колхозы и совхозы реорганизованы в сельскохозяйственные формирования рыночного типа, развиваются фермерские и личные крестьянские хозяйства, внедрена в хозяйственную и экономическую практику аренда земельных участков, земельных и имущественных паев.

В совокупности это обеспечило позитивные изменения в отрасли. В 2014 г. объем ее валовой продукции увеличился по сравнению с 1999 г. в 1,8 раза, валовой сбор зерна достиг 64 млн т, тогда как до реформирования наивысший урожай составлял 50,1 млн т в 1990 г. Производительность труда в сельхозпредприятиях в 2013 г. увеличилась в 7,4 раза по сравнению с 2000 г. и в 4,7 раза – с 1991 г. Отрасль стала стабильно прибыльной, превратилась из дотационной в бюджетоформирующую. Крестьяне получили новый стабильный источник доходов от передачи в аренду собственных сельскохозяйственных земель. Им было выплачено в 2013 г. 9,8 млрд грн арендной платы. Опережающими темпами увеличивается заработная плата работников отрасли, сокращается разрыв между ее уровнем в сельском хозяйстве и промышленности. Табл.: 7. Илл.: 3. Библиогр.: 136.

Ключевые слова: трансформация, формы хозяйствования, реорганізація, ефективність, себестоимость, прибыль, рентабельность, норма прибыли.

UDS 338.431:001.8:340.11 (477)

Theoretical, methodological and legal regulatory provisions for the adjustment of agrarian sector of economy of Ukraine to market economy: scientific research and the efficiency of implementation / Mesel-Veseliak V.Y., Fedorov M.M. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 5.

The paper presents the substantiation for the strategy of transformation of agrarian sector of economy of Ukraine and for adjustment to the market economy, approved by the Verkhovna Rada of Ukraine, and reflected in several Acts of Ukraine, Presidential Orders of the President of Ukraine and practically implemented.

In particular, scientific and practical provisions for privatization, sharing of land parcels and kolhosps` (collective businesses) and radhosps` property among the members of these businesses and retiree-members, organization of farms and private rural households, rural businesses, agricultural cooperatives and agricultural partnerships.

As a result, kolhosps and radhosps are reorganised to the agricultural business entities (of market type), farms and private rural households started to emerge and develop, practical tenure of land shares, land parcels and property shares is introduced

Together that brought positive results to the brunch. In 2014 the volume of gross products has increased by 1,8 times, comparing to 1999; gross havest of grain reached 64 mln t, whereas befor the reform the best harvest result was 50,1 mln t in 1990. Labour productivity in state agricultural enterprises in 2013 has increased by 7,4 times comparing with 2000 and by 4,7 times – with 1991. The brunch become sustainably profitable and turned from dotation sphere into budget-forming brunch. The rural population got new sustainable source of income. Lease of own agricultural land in 2013 brought them 9,8 bil UAH as rent. The salary of the employees in the brunch is increasing substantially, that shortens the gap of salary rate in agriculture and industry. Tabl.: 7. Figs.: 3. Refs.: 136.

Key words: transformation, business entities, reorganization, efficiency, cost price, income, profitability, norm of income.

ЕКОНОМІКА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

ECONOMICS OF AGROINDUSTRIAL PRODUCTION

УДК 330.15

Концептуальні засади спіральної трансформації еколого-економічних відносин: генезис та перспективи імплементації / Хвесик М.А., Шубалий О.М. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 25.

Узагальнено підходи до розуміння змісту поняття трансформація, розроблено концептуальні засади спіральної трансформації еколого-економічних відносин, яка ґрунтується на аналогічній динаміці, синтезі положень систематичної діалектики, теорії технологічних укладів і дає змогу впорядкувати трансформаційні процеси у сфері природокористування.

Запропоновано тлумачення дефініції трансформація еколого-економічних відносин як процесу кардинальних перетворень у системі взаємозв'язків між природним середовищем та людською цивілізацією, між суб'єктами природокористування різних рівнів, які передбачають цілеспрямовану зміну правил і норм їх взаємодії, виду й форм інституціональної організації зв'язків, спрямованих на істотну зміну властивостей природних явищ і процесів на засадах дотримання принципів сталого екологічно збалансованого розвитку. На основі синтезу систематичної діалектики, спіральної динаміки й теорії технологічних укладів розроблено концепцію спіральної трансформації еколого-економічних відносин, яка поєднує процеси зміни обсягів залучення природних ресурсів, переходу на нові рівні еколого-економічних відносин і формування нових технологічних укладів. Це створює теоретичне підґрунтя для реалізації трансформаційних процесів у сфері природокористування.

Перспективи подальшої імплементації положень концепції спіральної трансформації еколого-економічних відносин передбачають обговорення під егідою світових організацій глобальних проблем, розробку сценаріїв розвитку трансформаційних процесів у системній тріаді «природа – суспільство – технології» та внесення змін до міжнародних документів на різних рівнях для доповнення базових положень концепції сталого розвитку й екологічної безпеки відповідно до сучасних тенденцій розвитку еколого-економічних відносин. Рис.: 1. Бібліогр.: 16.

Ключові слова: трансформація, еколого-економічні відносини, діалектика, спіральна динаміка і трансформація, технологічні уклади.

УДК 330.15

Концептуальные основы спиральной трансформации эколого-экономических отношений: генезис и перспективы имплементации / Хвесик М.А., Шубалый А.М. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 25.

Обобщены подходы к пониманию сути понятия трансформация, разработаны концептуальные основы спиральной трансформации эколого-экономических отношений, которая базируется на аналогичной динамике, синтезе положений систематической диалектики, теории технологических укладов и дает возможность упорядочить трансформационные процессы в сфере природопользования.

Предложено толкование дефиниции трансформация эколого-экономических отношений как процесса кардинальных преобразований в системе взаимосвязей между природной средой и человеческой цивилизацией, между субъектами природопользования разных уровней, которые предусматривают целенаправленное изменение правил и норм их взаимодействия, вида и форм институциональной организации связей, направленных на существенное изменение особенностей природных явлений и процессов на основе придерживания принципов стало экологически сбалансированного развития. На основании синтеза систематической диалектики, спиральной динамики и теории технологических укладов разработана концепция спиральной трансформации эколого-экономических отношений, которая объединяет процессы изменения объемов привлечения природных ресурсов, перехода на новые уровни эколого-экономических отношений и формирования новых технологических укладов. Это создает теоретическую основу для реализации трансформационных процессов в сфере природопользования.

Перспективы дальнейшей имплементации положений концепции спиральной трансформации эколого-экономических отношений предусматривают обсуждение под эгидой мировых организаций глобальных проблем, разработку сценариев развития трансформационных процессов в системной триаде «природа – общество – технологии» и внесение изменений в международные документы на разных уровнях для дополнения базовых положений концепции устойчивого развития и экологической безопасности в соответствии с современными тенденциями развития эколого-экономических отношений. Илл.: 1. Библиогр.: 16.

Ключевые слова: трансформация, эколого-экономические отношения, диалектика, спиральная динамика и трансформация, технологические уклады.

UDS 330.15

Conceptual foundations of spiral transformation of ecological and economic relations: genesis and implementation perspectives / Khvesyuk M.A., Shubalyi O.M. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 25.

Generalized approaches to understanding the meaning of transformation and conceptual foundations of spiral transformation of ecological and economic relations based on systematic dialectic synthesis provisions, spiral dynamics, theory and technological structures will streamline the transformation processes in environmental management.

A definition of the concept of ecological transformation and economic relations as a process of radical change in the system of relationships between environment and human civilization, between subjects of different levels of nature that involve purposeful change the rules and norms of interaction types and forms of institutional organization called bonds of aiming at a significant change in the properties of natural phenomena and processes based on the principle of sustainable environmentally sustainable development. Based on the synthesis of systematic dialectics, spiral dynamics theory and technological structures the concept of spiral transformation of ecological-economic relations, which combines processes of change volumes of natural resources, migration to new levels of environmental and economic relations and the formation of new technological structures that will create a theoretical framework for implementation of transformation processes in environmental management.

Prospects for further implementation of the concept of spiral transformation of ecological and economic relations involve discussions under the auspices of international organizations, global issues and development scenarios of transformation processes in the system triad «nature – society – technology» and changes in the international instruments at different levels to complement accordance with modern trends of ecological and economic relations concepts basic principles of sustainable development and environmental protection. Figs.: 1.Refs.: 16.

Key words: transformation, ecological and economic relations, dialectic, spiral dynamics, transformation, technological modes.

УДК 330.143..338.58..332.72

Очікувані наслідки переходу до ринку землі / Кваша С.М., Скрипник А.В., Жемойда О.В. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 32.

Розглянуто можливі наслідки переходу до ринку землі сільськогосподарського призначення для чотирьох головних груп інтересів: домогосподарств (власників паїв), орендарів (аграрних підприємств), переробної промисловості та споживачів аграрної продукції. Визначено мінімальний обсяг пропозиції землі, що не призведе до суттєвих порушень у діючій системі взаємовідносин в аграрній сфері. За історичними аналогами країн ЄС зроблено висновок щодо головних факторів впливу на динаміку цін на землі сільськогосподарського призначення для країн пострадянського простору та для розвинутих країн. Розглянуто можливості використання земель аграрного призначення як фінансового інструменту в умовах макроекономічної нестабільності. Оцінено доходи бюджету внаслідок продажу землі рахунок неефективно діючих підприємств державної форми власності. Табл.: 2. Рис.: 6. Бібліогр.: 16.

Ключові слова: ринок землі, власники паїв, обсяг пропозиції, державні підприємства, динаміка цін.

УДК 330.143..338.58..332.72

Ожидаемые последствия перехода к рынку земли / Кваша С.Н., Скрипник А.В., Жемойда А.В. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 32.

Рассмотрены возможные последствия перехода к рынку земли сельскохозяйственного назначения для четырех главных групп интересов: домохозяйств (владельцев паев), арендаторов (аграрных предприятий), перерабатывающей промышленности и потребителей аграрной продукции. Определен минимальный объем предложения земли, который не приведет к существенным нарушениям в действующей системе взаимоотношений в аграрной сфере. По историческим аналогам стран ЕС делается вывод относительно главных факторов влияния на динамику цен на земли сельскохозяйственного назначения для стран постсоветского пространства и для развитых стран. Рассматриваются возможности использования земель аграрного назначения в качестве финансового инструмента в условиях макроэкономической нестабильности. Оценены доходы бюджета в результате продажи земли неэффективных предприятий государственной формы собственности. Табл.: 2. Илл.: 6. Библиогр.: 16.

Ключевые слова: рынок земли, владельцы паев, объем предложения, государственные предприятия, динамика цен.

UDS 330.143..338.58..332.72

The expected results of transfer to land market / Kvasha S.M., Skrypnyk A.V., Zhemoida O.V. // Ekonomika APK. – 2015. – №7. – P. 32.

The article considers the possible consequences of the transition to the agricultural land market of the four main groups of stakeholders: households, tenants (agricultural enterprises), processing industries and consumers of agricultural products. The authors defined the minimum volume of land supply, which will not lead to the significant changes in the existing system of relationship in the agricultural sector. According to the historical prototypes of the EU countries the main factors that influence the price dynamics on the agricultural land in the post-Soviet countries and developed counties are identified. The opportunities to use the agricultural land as a financial instrument in the conditions of macroeconomic instability are considered. The possible revenues of the budget as a result of the proposals on the basis of the not efficient state enterprises are evaluated. Tabl.: 2. Figs.: 6. Refs.: 16.

Key words: land market, stakeholders, land supply, state enterprises, price dynamics.

УДК 631.12.009.12.338.434(477)

Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств України / Непочатенко О.О., Чекалюк С.А. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 41.

Розглянуто конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств України та джерела їх фінансування. Досліджено, що діагностика агропромислових підприємств є передумовою формуван-

ня і реалізації конкурентоспроможності. Виявлено, що наявність лише факторів конкурентоспроможності підприємства недостатньо для забезпечення останньої. Обґрунтовано, що конкурентоспроможність аграрного сектору залежить від низки факторів, але найважливішим із них є доступ до фінансових ресурсів та управління ними. Проаналізовано джерела фінансування сільськогосподарських підприємств і виявлено недоліки у процесі роботи кожного з них. Серед основних проблем фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств виділено: зменшення обсягів державної підтримки сільського господарства, що не забезпечує нормального функціонування аграрного виробництва; недоступність кредитних ресурсів через високі відсоткові ставки та не враховується специфіка сезонності сільського господарства, що створює штучні умови неплатоспроможності позичальників, надаючи їм короткострокові кредити. Табл.: 1. Рис.: 4. Бібліогр.: 16.

Ключові слова: конкурентоспроможність, сільське господарство, державне регулювання, фінансові ресурси, фактори конкурентоспроможності, джерела фінансування агропромислових підприємств.

УДК 631.12.009.12.338.434(477)

Конкурентоспособность сельскохозяйственных предприятий Украины / Непочатенко Е.А., Чекалюк С.А. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 41.

Рассмотрена конкурентоспособность сельскохозяйственных предприятий Украины и источники их финансирования. Исследовано, что диагностика агропромышленных предприятий является предпосылкой к формированию и реализации конкурентоспособности. Выявлено, что наличие лишь факторов конкурентоспособности предприятия недостаточно для ее обеспечения. Обосновано, что конкурентоспособность аграрного сектора зависит от ряда факторов, но важнейшим из них является доступ к финансовым ресурсам и управлению ими. Проанализированы источники финансирования сельскохозяйственных предприятий и выявлены недостатки в процессе работы каждого из них. Среди основных проблем финансирования деятельности сельскохозяйственных предприятий выделено: уменьшение объемов государственной поддержки сельского хозяйства, что не обеспечивает нормальное функционирование аграрного производства; недоступность кредитных ресурсов из-за высоких процентных ставок и не учитывается специфика сезонности сельского хозяйства, что создает искусственные условия неплатежеспособности заемщиков, предоставляя им краткосрочные кредиты. Табл.: 1. Илл.: 4. Библиогр.: 16.

Ключевые слова: конкурентоспособность, сельское хозяйство, государственное регулирование, финансовые ресурсы, факторы конкурентоспособности, источники финансирования агропромышленных предприятий.

UDS 631.12.009.12.338.434(477)

The competitiveness of enterprises in Ukraine / Nepochatenko O.O., Chekaliuk S.A. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 41.

The competitiveness of agricultural enterprises of Ukraine and source of their funding is considered in the article. It is defined that the diagnostics of agro-industrial enterprises is a prerequisite for formation and enforcement of competitiveness. The authors state that the very existence of the factors of competitiveness is not enough for good level of competitiveness itself. It is substantiated that the competitiveness of agrarian sector depends on set of factors, yet, access to financial resources and management of funding are considered to be the key ones.

The sources of funding of agricultural enterprises are analyzed; the drawbacks of their performance are pointed out. Among the basic problems of funding of agricultural enterprises are the following: decrease of volumes of state funding for agriculture that does not ensure the normal functioning of agrarian production; inaccessibility of credit resources due to the high interest rates; lack of regard for seasonal specifics of agriculture that leads to artificial conditions for debtors' insolvency as a result of short-term loans. Tabl.: 1. Figs.: 4. Refs.: 16.

Key words: competitiveness, agriculture, government regulation, financial resources, competitive factors, sources of financing of agro-industrial enterprises.

УДК 631.174.003.1

Еколого-економічні аспекти використання засобів хімізації в сільському господарстві / Корчинська О.А., Корчинська С.Г. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 46.

Проаналізовано сучасний стан застосування засобів хімізації в сільському господарстві України, розраховано баланс основних поживних речовин у землеробстві, розглянуто динаміку цін на мінеральні добрива і запропоновано шляхи підвищення економічної ефективності їх застосування, серед яких головними є зниження собівартості добрив. Особливу увагу приділено вапнуванню ґрунтів. На прикладі Житомирської області обґрунтовано економічну доцільність застосування місцевих карбонатних порід. Дослідження показують, що рентабельність їх застосування в 2-2,5 раза вища, ніж промислових. Перспективним шляхом розв'язання цієї проблеми є створення на базі розвитку цехів по їх добуванню й переробці безприбуткових обслуговуючих кооперативів. Табл.: 7. Бібліогр.: 13.

Ключові слова: мінеральні добрива, хімічні меліоранти, засоби захисту рослин, економічна ефективність, баланс поживних речовин, збереження родючості ґрунтів.

УДК 631.174.003.1

Эколого-экономические аспекты использования средств химизации в сельском хозяйстве / Корчинская Е.А., Корчинская С.Г. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 46.

Проанализировано современное состояние использования средств химизации в сельском хозяйстве Украины, рассчитан баланс основных питательных веществ в земледелии. Рассмотрена динамика цен на минеральные удобрения и предложены пути повышения экономической эффективности их использования, среди которых главным является снижение себестоимости удобрений.

Особое внимание уделено известкованию почв. На примере Житомирской области обоснована экономическая целесообразность использования местных карбонатных пород. Исследования показывают, что рентабельность их применения в 2-2,5 раза выше, чем промышленных. Перспективным путем решения этой проблемы является создание на базе развития цехов по их добыче и переработке бесприбыльных обслуживающих кооперативов. Табл.: 7. Библиогр.: 13.

Ключевые слова: минеральные удобрения, химические мелиоранты, средства защиты растений, экономическая эффективность, баланс питательных веществ, сохранение плодородия почв.

UDS 631.174.003.1

Ecological and economic aspects of use of chemicals in agriculture / Korchynska O.A. Korchynska S.H. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 46.

The current state of use of chemicals in Ukrainian agriculture is analyzed. Balance of main nutrients is calculated. Price development for mineral fertilities is considered. The guidelines for improvement of economic efficiency of use of fertilizers are suggested. One of the basic ways for it is decreasing of price cost of fertilizers.

Special attention is paid to soil liming. Basing on data on Zhytomir region economic matters of application of local carbonates is substantiated. Development of non-profit service cooperatives basing on extraction and processing workshops is needed. Tabl.: 7. Refs.: 13.

Key words: mineral fertilities, chemical means, crop chemicals, economic efficiency, balance of nutrients, soil fertility save.

УДК 711.142

Фрагментація земель у розвитку земельних відносин / Попов А.С. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 51.

Розглянуто та проаналізовано поняття фрагментації земель у науковій літературі. Фрагментація земель розглядається як просторова проблема, що стосується: розміру землеволодіння; кількості земельних ділянок, що належать до землеволодіння; розміру й форми кожної ділянки; просторового розподілу ділянок та їхнього розміру при розподілі. Дається характеристика усіх існуючих типів фрагментації земель: фрагментація власності на землю, фрагментація використання земель, внутрішня фрагментація, а також відокремлення володіння від користування землею. Визначено, що не всі типи фрагментації земель є перешкодою для ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Проаналізовано зв'язок між фрагментацією земель і розвитком ринкових земельних відносин, встановлено вплив фрагментації на ефективність ведення сільського господарства та шляхи подолання цієї проблеми. Наводяться окремі переваги й недоліки від фрагментації земель. Рис.: 2. Бібліогр.: 23.

Ключові слова: фрагментація земель, агроформування, землевласник, землекористувач, сільське господарство, земельна ділянка, недоліки, проблеми.

УДК 711.142

Фрагментация земель в развитии земельных отношений / Попов А.С. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 51.

Рассмотрены и проанализированы понятия фрагментации земель в научной литературе. Фрагментация земель рассматривается как пространственная проблема, касающаяся: размера землевладения; количества земельных участков, относящихся к землевладению; размера и формы каждого участка; пространственного распределения участков и их размера при распределении. Дается характеристика всех существующих типов фрагментации земель: фрагментация собственности на землю, фрагментация использования земель, внутренняя фрагментация, а также отъединение владения от пользования землей. Определено, что не все типы фрагментации земель являются препятствием для эффективного развития сельскохозяйственного производства. Проанализирована связь между фрагментацией земель и развитием рыночных земельных отношений, установлены влияние фрагментации на эффективность ведения сельского хозяйства и пути преодоления этой проблемы. Приводятся отдельные преимущества и недостатки фрагментации земель. Илл.: 2. Библиогр.: 23.

Ключевые слова: фрагментация земель, агроформирования, землевладелец, землепользователь, сельское хозяйство, земельный участок, недостатки, проблемы.

UDS 711.142

Concepts and main types of land fragmentation / Popov A.S. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 51.

The concept of land fragmentation in the scientific literature is reviewed and analysed. The land fragmentation is seen as a spatial problem concerning the farm size; the number of land parcels belonging to the farm; the size and shape characteristics of land parcels; the size distribution of plots and the spatial distribution of plots. The author provides the description of all existing types of land fragmentation: fragmentation of land ownership; land use; within a farm (or internal fragmentation); and separation of ownership and use. It was determined that not all types of land fragmentation consist an obstacle for efficient agricultural production. The relationship between fragmentation and development of market land relations is analysed. The effect of land fragmentation on the efficiency of agriculture and ways to overcome this problem are discovered. Some advantages and disadvantages of the land fragmentation are presented. Figs.: 2. Refs.: 23.

Key words: land fragmentation, farm, landowner, land user, agriculture, land parcel, disadvantages, problems.

УДК 336.763.31(045)

Страхування ризиків агропромислових виробників на ринку деривативів / Сьомченков О. А. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 59.

Розглядаються основні інструменти ринку деривативів та їх функціональність в аспекті хеджування фінансової діяльності аграрних виробників. Наведено структуру валової номінальної (або умовної) вартості відкритих позицій за деривативами в розрізі окремих інструментів станом на червень 2014 р. за узагальненими даними Банку міжнародних розрахунків, визначено частку позицій, відкритих на організованому ринку. Інформаційний матеріал підкріплено даними про кількість укладених у 2013 році ф'ючерсних і опціонних контрактів, базовим активом яких була сільськогосподарська продукція та продукти її переробки, а також обґрунтуванням ролі хеджерів у формуванні сучасного позабіржового ринку процентних деривативів. Проведено детальний аналіз ринку похідних цінних паперів України, встановлено обмеженість інструментарію вітчизняних хеджерів – представників реального сектору економіки тільки валютними й процентними деривативами. Товарні деривативи, які надзвичайно важливі для сільськогосподарських виробників, відсутні у біржових пропозиціях, а на позабіржовому ринку діяльність взагалі не ведеться.

Основою розвитку вітчизняного ринку деривативів є ефективні спот-ринки основних базових активів похідних інструментів. У свою чергу товарні деривативи, які базуються на продукції підприємств аграрної галузі, можуть з'явитися за умови існування ліквідного, прозорого та відкритого внутрішнього спот-ринку даної продукції. В комплексі проблем, які заважають становленню такого ринку, відзначено діяльність монопольних ринкових агентів, високий рівень адміністративного (нетарифного) регулювання експортної діяльності, нестабільну податкову систему, інші. Без мінімізації негативного впливу зазначених проблем на економічну систему держави розраховувати на становлення ефективних ринків надзвичайно складно.

У контексті оптимізації ринкових процесів, зважаючи на міжнародну практику, пропонується дозволити одній із фондових бірж країни відкрити сектор з торгівлі сільськогосподарськими товарами з орієнтиром на розширення лінійки біржових фондових інструментів за рахунок відповідних деривативів. Регулятивні повноваження в частині контролю за дотриманням вимог законодавства усіма професійними учасниками, задіяними в процесі роботи такої біржі, мають бути збережені за НКЦПФР. Запровадження інституту центрального клірингового контрагента в умовах становлення ринку деривативів в Україні є передчасним. На часі прийняття Закону України «Про похідні цінні папери». Рис.: 1. Бібліогр.: 8.

Ключові слова: деривативи (похідні цінні папери), базовий актив, спекулянт, хеджер, біржовий і позабіржовий ринки, кліринг.

УДК 336.763.31(045)

Страхование рисков агропромышленных производителей на рынке деривативов / Сёмченков А.А. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 59.

Рассматриваются основные инструменты рынка деривативов и их функциональность в аспекте хеджирования финансовой деятельности аграрных производителей. Приведена структура валовой номинальной (или условной) стоимости открытых позиций по деривативам в разрезе отдельных инструментов по состоянию на июнь 2014 г. (данные Банка международных расчетов), определена доля позиций, открытых на организованном рынке. Информационный материал подкреплен данными о количестве заключенных в 2013 году фьючерсных и опционных контрактов, базовым активом которых была сельскохозяйственная продукция и продукты ее переработки, а также обоснованием роли хеджеров в формировании современного внебиржевого рынка процентных деривативов. Проведен детальный анализ рынка производных ценных бумаг Украины, установлена ограниченность инструментария отечественных хеджеров – представителей реального сектора экономики только валютными и процентными деривативами. Товарные деривативы, которые чрезвычайно важны для сельскохозяйственных производителей, отсутствуют в биржевых предложениях, а на внебиржевом рынке деятельность вообще не ведется.

Основой развития отечественного рынка деривативов являются эффективные спот-ринки основных базовых активов производных инструментов. В свою очередь товарные деривативы, базирующиеся на продукции предприятий аграрной отрасли, могут появиться при условии существования ликвидного, прозрачного и открытого внутреннего спот-рынка данной продукции. В комплексе проблем, которые противодействуют становлению такого рынка, отметим деятельность монопольных рыночных агентов, высокий уровень административного (нетарифного) регулирования экспортной деятельности, нестабильную налоговую систему и другие. Без минимизации негативного влияния указанных проблем на экономическую систему государства рассчитывать на становление эффективных рынков чрезвычайно сложно.

В контексте оптимизации рыночных процессов, учитывая международную практику, предлагается разрешить одной из фондовых бирж страны открыть сектор по торговле сельскохозяйственными товарами с ориентиром на расширение линейки биржевых фондовых инструментов за счет соответствующих деривативов. Регулятивные полномочия в части контроля за соблюдением требований законодательства всеми профессиональными участниками, задействованными в процессе работы такой биржи, должны быть сохранены за НКЦБФР. Введение института центрального клирингового контрагента в условиях становления рынка деривативов в Украине преждевременно. Актуально принятие Закона Украины «О производных ценных бумагах». Илл.: 1. Библиогр.: 8.

Ключевые слова: деривативы (производные ценные бумаги), базовый актив, спекулянт, хеджер, биржевые и внебиржевые рынки, клиринг.

Major instruments of the derivative market as well as their functionality in terms of hedging of financial activities of agricultural producers are considered in the article. The author provides the information on the structure of gross face (or arbitrary) value of open positions by derivatives from the point of view of individual instruments as of June 2014 according to generalised data of the Bank for International Settlements; the portion of positions opened in the formal market is estimated. The data is substantiated with the number of futures and option contracts concluded in 2013, the basic asset of which was agricultural produce and its derived products. The role of hedgers in creating a modern off-the-board interest rate derivative market is also substantiated. The author carried out a thorough study of the derivative market of Ukraine, which revealed the fact that instruments of domestic hedgers – representatives of real economy – confine themselves to foreign exchange and interest rate derivatives. Commodity derivatives, which are of major importance for agricultural producers are lacking in stock-exchange supply; furthermore, no activities are carried out in the off-the-board market.

Efficient spot markets for major basic assets of derivative instruments are the basis for development of the domestic derivative market. In their turn, commodity derivatives, which are based on the produce of agricultural enterprises, can appear in case there is a liquid, transparent open domestic spot market for these products.

Among various problems, which prevent such a market from establishing, one can mention activities of monopolistic market agents, high level of administrative (non-tariff) control of export activities, the unstable taxation system and others. It is unreasonable to expect establishment of efficient markets without minimisation of the negative effect of the abovementioned problems.

Taking into account global best practices with regard to optimising market processes, it is possible to suggest that one of the national stock exchanges opens a sector dealing in agricultural produce aiming at the expansion of the range of stock exchange instruments due to respective derivatives. Regulatory responsibilities as to control over compliance with current legislation by all traders, involved in operations of such a stock exchange can be retained by National Securities and Stock Market Commission. Introduction of the institute of central clearing counterparty under derivative market formation in Ukraine seems to be untimely. It is high time to pass the Law of Ukraine «On Derivatives». Figs.: 1. Refs.: 8.

Key words: derivatives, basic asset, speculator, hedger, exchanging and off-the-board markets, clearing.

УДК 631.171.001.18

Методологічні підходи до визначення технічного рівня засобів механізації аграрного сектору /
Петров В.М. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 67.

Узагальнюються фактори, що впливають на формування систем машин у сільському господарстві, а також особливості їх застосування в різних природно-кліматичних та економічних умовах. Досліджуються механізми впливу основних законів економічної теорії на процеси удосконалення конструкцій сільськогосподарських машин і формування їх ринку. Опрацьовуються методологічні підходи до визначення класифікаційних ознак технічного рівня засобів механізації. При розробці стратегії техніко-технологічного забезпечення галузі наголошується на необхідності врахування особливостей відтворення у ній, прогнозування попиту на машини й обладнання залежно від тенденцій розвитку сільськогосподарського виробництва на інноваційній основі, фондоозброєності праці, її продуктивності тощо. Бібліогр.: 16.

Ключові слова: сільськогосподарська машина, економічний закон, технологія, ринок, якість, потужність, продуктивність.

УДК 631.171.001.18

Методологические подходы к определению технического уровня средств механизации аграрного сектора / Петров В.Н. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 67.

Обобщаются факторы, влияющие на формирование систем машин в сельском хозяйстве, а также особенности их применения в различных природно-климатических и экономических условиях. Исследуются механизмы влияния основных законов экономической теории на процессы совершенствования конструкций сельскохозяйственных машин и формирования их рынка. Прорабатываются методологические подходы к определению классификационных показателей технического уровня средств механизации. При разработке стратегии технико-технологического обеспечения отрасли сделан акцент на необходимости учёта особенностей воспроизводства в ней, прогноза спроса на машины и оборудование в зависимости от тенденций развития сельскохозяйственного производства на инновационной основе, фондовооружённости труда, его производительности и т.д. Библиогр.: 16.

Ключевые слова: сельскохозяйственная машина, экономический закон, технология, рынок, качество, мощность, производительность.

UDS 631.171.001.18

Driving Forces of Agricultural Machinery Improvement / Petrov V.M. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 67.

The factors, which influence system formation of machines in agriculture and also the peculiarities of their use in various natural and climatic and economic conditions are generalized. The mechanisms of influence of the fundamental laws of the economic theory on the processes of constructions improvement of agricultural machines and their market formation are investigated. The methodological approaches as to determination of classification signs of the technical level of mechanization means are processed. While working out the strategy of technical and technological provision in the branch the necessity to consider the peculiarities of reproduction in it demand forecasting for machines and equipment depending on the tendencies of agricultural production development on the innovative base, labour ratio, its productivity, etc is emphasized. Refs.: 16.

Key words: agricultural machine, economic law, technology, market, quality, capacity, productivity.

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ І
СОЦІАЛЬНА СФЕРА СЕЛЯ

THE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS AND
VILLAGE SOCIAL SPHERE

УДК 3.334

Соціальне партнерство в сільській місцевості з використанням потенціалу дорадчих служб / Кальна-Дубінюк Т.П., Бесчастна М.В. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 71.

Розглянуто теоретико-методичні основи, основні функції та принципи соціального партнерства, ознаки «третього» сектору з метою визначення некомерційного сектору в сільському господарстві. Визначено учасників соціального партнерства в сільській місцевості, якими є органи державної влади в особі органів місцевого самоврядування, бізнесові структури, громадські об'єднання, наведено основні характеристики їхньої взаємодії. Розкрито поняття соціального консалтингу як послуги, що надається юридичним або фізичним особам, метою якої є організація консультування на основі моделі соціального партнерства, систематизовано основні види консалтингових послуг у сфері соціального консалтингу. Соціальноспрямовані дорадчі послуги визначено як такі, що надаються суб'єктам господарювання, які ведуть діяльність у сільській місцевості, та сільському населенню за рахунок коштів державного й місцевих бюджетів, побудовано модель соціального партнерства в сільській місцевості з використанням потенціалу дорадчих служб. Табл.: 1. Рис.: 2. Бібліогр.: 16.

Ключові слова: соціальне партнерство, моделі, учасники, соціальний консалтинг, дорадчі служби, дорадчі послуги, соціально спрямовані дорадчі послуги.

УДК 3.334

Социальное партнерство в сельской местности с использованием потенциала консалтинговых служб / Кальная-Дубинюк Т.П., Бесчастная М.В. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 71.

Рассмотрены теоретико-методические основы, основные функции и принципы социального партнерства, признаки «третьего» сектора с целью определения некоммерческого сектора в сельском хозяйстве. Определены участники социального партнерства в сельской местности, которыми являются органы государственной власти в лице органов местного самоуправления, бизнес-структуры, общественные объединения, приведены основные характеристики их взаимодействия. Раскрыто понятие социального консалтинга, как услуги предоставляемой юридическим или физическим лицам, целью которой является организация консультирования на основе модели социального партнерства, систематизированы основные виды консалтинговых услуг в сфере социального консалтинга. Социально-направленные консалтинговые услуги определены как услуги, предоставляемые субъектам хозяйствования, которые осуществляют деятельность в сельской местности, и сельскому населению за счет средств государственного и местных бюджетов, построена модель социального партнерства в сельской местности с использованием потенциала консалтинговых служб. Табл.: 1. Илл.: 2. Библиогр.: 16.

Ключевые слова: социальное партнерство, модели, участники, социальный консалтинг, консалтинговые службы, консультационные услуги, социально направленные консалтинговые услуги.

UDS 3.334

Social partnership in rural areawith potential consulting services / Kalna-Dubiniuk T.P., Beschastna M.V. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 71.

Theoretical and methodological foundations of social partnership, the basic functions and principles of social partnership, features a "third" sector to determine the non-profit sector in agriculture. Define the social partnership in rural areas, which are public authorities, in the face of local governments, businesses, associations, and are the main characteristics of their interaction. The concept of social consulting services as provided by legal entities or individuals whose goal is to organize a consultation on the model of social partnership, systematized main types of consulting services in the field of social consulting. Socio-focused advisory services defined as services provided to business entities that operate in rural areas and rural population by the state and local budgets, the model of social partnership in rural areas using the potential of extension services. Tabl.: 1. Figs.: 2. Refs.: 16.

Key words: social partnership model, participants, social consulting, advisory services, socially oriented advisory services.

УДК 332.14(1-22)

Обґрунтування моделі соціально-економічного розвитку сільських територій / Ткачук В.А. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 76.

Узагальнено чинники, що впливають на формування соціально-економічного розвитку сільських територій, його економічні та соціальні особливості й проблеми. Запропоновано модель соціально-економічного розвитку сільських територій, яка ґрунтується на його типологізації за ознаками адаптивності/дисипативності та механізмі взаємодії ключових детермінантів. Це повинно стати важливим чинником прискорення соціально-економічного зростання сільських територій за допомогою формування портфеля кластерів; оцінки кластерного потенціалу регіону й передумов його створення; визначення цілей, завдань, цільових орієнтирів, меж і структури кластера; розробки технології взаємодії усередині кластера; виявлення інституціональних «розривів», що не уможливають забезпечити ефективну взаємодію учасників кластера; обґрунтування сфер та механізму співробітництва учасників у рамках кластера; розробки плану програмних заходів із визначенням термінів, відповідальних, ресурсів й їхніх джерел. Обґрунтовано основні напрями вдосконалення Програм комплексного соціально-економічного розвитку районів Харківського регіону на основі повнішого використання існуючих ресурсів території й розвитку нових напрямів спеціалізації фермерських господарств, які враховують визначені у процесі дослідження регіональні типи розвитку сільської місцевості. Табл.: 3. Рис.: 5. Бібліогр.: 16.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, сільська територія, ефективне використання ресурсів, модель соціально-економічного розвитку сільських територій, інтегральний показник соціального і економічного розвитку, програма соціально-економічного розвитку територій.

УДК 332.14(1-22)

Обоснование модели социально-экономического развития сельских территорий / Ткачук В. А.
// Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 76.

Обобщены факторы, влияющие на формирование социально-экономического развития сельских территорий, его экономические и социальные особенности и проблемы. Предложена модель социально-экономического развития сельских территорий, которая базируется на обоснованной его типологизации по признакам адаптивности/диссипативности и механизме взаимодействия ключевых детерминант. Это должно стать важным фактором ускорения социально-экономического роста сельских территорий посредством формирования портфеля кластеров; оценки кластерного потенциала региона и предпосылок его создания; определения целей, задач, целевых ориентиров, границ и структуры кластера; разработки технологии взаимодействия внутри кластера; выявления институциональных «разрывов», которые не позволяют обеспечить эффективное взаимодействие участников кластера; обоснования сфер и механизма сотрудничества участников в рамках кластера; разработки плана программных мероприятий с определением сроков, ответственных, ресурсов и их источников. Обоснованы основные направления совершенствования программ комплексного социально-экономического развития районов Харьковского региона на основе более полного использования существующих ресурсов территории и развития новых направлений специализации фермерских хозяйств, которые учитывают определенные в процессе исследования региональные типы развития сельской местности. Табл.: 3. Илл.: 5. Библиогр.: 16.

Ключевые слова: социально-экономическое развитие, сельская территория, эффективное использование ресурсов, модель социально-экономического развития сельских территорий, интегральный показатель социального и экономического развития, программа социально-экономического развития территорий.

UDS 332.14(1-22)

Justification of the model of socio-economic development of rural territories / Tkachuk V.A. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 76.

The article summarizes the factors influencing the socio-economic development of rural territories, economic and social characteristics and problems of rural development. The model of socio-economic development of rural territories, based on a reasonable typology of rural territories on the basis of adaptability / dissipativity and the mechanism of interaction of key determinants that should be an important factor in accelerating socio-economic growth of rural territories by means of a portfolio of clusters, cluster evaluation of potential of the region and prerequisites of its creation, setting goals, objectives, targets, boundaries and structure of cluster development of technology interactions inside the cluster, identify institutional "gaps" that does not allow for effective interaction of participants cluster study areas and mechanisms of cooperation of members under the cluster development of program activities with definition of terms, responsibilities, resources and their sources. The basic directions of improvement of programs of integrated socio-economic development of the regions of Kharkiv area through better use of existing resources of the territory and the development of new areas of specialization of peasant farms, taking into account identified in the study of regional types of rural development. Tabl.: 3. Figs.: 5. Refs.: 16.

Key words: socio-economic development, rural areas, efficient use of resources, the model of socio-economic development of rural areas, an integral component of social and economic development program of socio-economic development of territories.

УПРАВЛІННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

MANAGEMENT AND INFORMATIONAL SUPPLY

УДК 139.137.2:631.15

Управління конкурентоспроможністю агропромислових підприємств / Рябокони В.П., Кузубов О.О. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 85.

Охарактеризовано конкурентоспроможність як складну економічну категорію, яка з погляду системного підходу може бути представлена у вигляді здатності підприємства змінювати свій вектор розвитку з метою посилення набутих або створення нових конкурентних переваг.

Доведено необхідність і актуальність дослідження конкурентоспроможності з позицій загальної теорії управління. Визначено, що управління конкурентоспроможністю – це цілеспрямований процес,

який ґрунтується на принципах комплексності й системності, спрямований на забезпечення постійного оновлення та розвитку конкурентних переваг підприємства. Досліджено сутність управління конкурентоспроможністю, яка полягає в постійному планомірному і цілеспрямованому процесі впливу на фактор та умови, що забезпечують виробництво високоякісної конкурентоспроможної продукції, в раціональному використанні наявних конкурентних переваг, створенні й нарощуванні перспективних і потенційних переваг.

Проаналізовано організаційно-економічний механізм управління конкурентоспроможністю як систему, що являє собою сукупність взаємозв'язаних організаційних, економічних та адміністративно-правових заходів і методів впливу на об'єкт управління.

Зроблено висновок, що управління конкурентоспроможністю повинно здійснюватися на засадах інтегрованої системи менеджменту й охоплювати проблеми якості, ресурсозбереження, вивчення інфраструктури зовнішніх і внутрішніх ринків. Успішне запровадження запропонованої системи управління слугуватиме досягненню його мети – ефективного використання конкурентних переваг та забезпечення випуску продукції, яка відповідає заданим вимогам конкуренції при мінімізації витрат з урахуванням інтересів споживача. Рис.: 4. Бібліогр.: 14.

Ключові слова: конкурентоспроможність, управління конкурентоспроможністю, організаційно-економічний механізм, конкурентні переваги, система управління, конкурентний потенціал.

УДК 139.137.2:631.15

Управление конкурентоспособностью агропромышленных предприятий / Рябоконт В.П., Кузубов А.А. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 85.

Охарактеризована конкурентоспособность как сложная экономическая категория, которая с точки зрения системного подхода может быть представлена в виде способности предприятия изменять свой вектор развития с целью усиления приобретенных или создания новых конкурентных преимуществ.

Доказана необходимость и актуальность исследования конкурентоспособности из позиций общей теории управления. Определено, что управление конкурентоспособностью - это целенаправленный процесс, который базируется на принципах комплексности и системности, с целью обеспечения постоянного обновления и развития конкурентных преимуществ предприятия. Исследована сущность управления конкурентоспособностью, которая заключается в постоянном планомерном и целенаправленном процессе влияния на фактор и условия, которые обеспечивают производство высококачественной конкурентоспособной продукции, в рациональном использовании имеющихся конкурентных преимуществ, создании и наращивании перспективных и потенциальных преимуществ.

Проанализирован организационно-экономический механизм управления конкурентоспособностью как системы, которая являет собой совокупность взаимоувязанных организационных, экономических и административно-правовых мероприятий и методов влияния на объект управления.

Сделан вывод, что управление конкурентоспособностью должно осуществляться на принципах интегрированной системы менеджмента и охватывать проблемы качества, ресурсозбережения, изучения инфраструктуры внешних и внутренних рынков. Успешное внедрение предложенной системы управления будет служить достижению его цели - эффективного использования конкурентных преимуществ и обеспечения выпуска продукции, которая отвечает заданным требованиям конкуренции при минимизации расходов с учетом интересов потребителя. Илл.: 4. Библиогр.: 14.

Ключевые слова: конкурентоспособность, управление конкурентоспособностью, организационно-экономический механизм, конкурентные преимущества, система управления, конкурентный потенциал.

UDS 139.137.2:631.15

Competitiveness management of agrarian enterprises / Ryabokon V.P., Kuzubov O.O. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 85.

The paper is focused on competitiveness as a complex economic category that due to the systemic approach can be presented as capacity of the enterprise to alter its vector of development for increase or its competitiveness. The necessity and topicality of the study of competitiveness is substantiated within the framework of the general theory of management. It is defined that competitiveness management is a process, based on the principles of complexity and systemic organization aimed at sustainable renewal and development of competitive advantages of an enterprise. The essence of competitiveness management is studied, it is defined as a systematic process of influence on factors and conditions for production of high-

quality competitive products; rational use of competitive advantages and creation and development of potential advantages.

The article studies economic mechanism of competitiveness management as a system of interrelated organizational, economic, administrative and legal measures (competitiveness as an object of management).

It was concluded that management of competitiveness must be based on an integrated management system and cover quality issues, resource conservation, infrastructure research of home and foreign markets. The successful implementation of the proposed management system will serve the achievement of its objective - the effective use of competitive advantages and provide output that meets the specified requirements while minimizing costs in the benefit of the consumer. Figs.: 4. Refs.: 14.

Key words: competitiveness, competitiveness management, organizational and economic mechanism, competitive advantages, management system, competitive potential.

УДК 658.012.32

Застосування критерію узгодження інтересів власників і працівників для оцінки ефективності менеджменту сільськогосподарських підприємств / Макогон В.В. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 93.

Досліджено застосування критерію узгодження інтересів власників і працівників для оцінки ефективності менеджменту сільськогосподарських підприємств. Доведено відсутність у більшості останніх консенсусу в управлінських рішеннях, коли в міру підвищення темпів збільшення прибутку спостерігалось уповільнення темпів зростання витрат на оплату праці. Встановлено, що зростаюча динаміка заробітної плати у більшості підприємств була зумовлена не стільки поліпшення їх фінансового стану, скільки зростанням мінімальної заробітної плати. Визначено, що про низьку узгодженість інтересів власників і працівників також доводить поширена у підприємствах із вищими темпами приросту прибутку, практика мінімізації витрат на оплату праці за рахунок скорочення чисельності працюючих. При цьому зворотною стороною такої стратегії було зростання інтенсивності праці, не забезпечене відповідним приростом витрат на її оплату. Доведено, що найвищі темпи приросту прибутку й чистої продукції були у підприємствах із темпами зростання заробітної плати і "премії" у її складі, близькими до середніх по сукупності, але із мінімальною залишковою варіацією від сформованої у попередніх періодах тенденції до її зростання. Табл.: 3. Рис.: 1. Бібліогр.: 17.

Ключові слова: економічна ефективність, соціальна ефективність, ефективність менеджменту, узгодження інтересів, заробітна плата, прибуток.

УДК 658.012.32

Применение критерия согласования интересов собственников и работников для оценки эффективности менеджмента сельскохозяйственных предприятий / Макогон В.В. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 93.

Исследовано применение критерия согласования интересов собственников и работников для оценки эффективности менеджмента сельскохозяйственных предприятий. Доказано отсутствие у большинства из них консенсуса в управленческих решениях, когда по мере повышения темпов прироста прибыли наблюдалось замедление темпов прироста затрат на оплату труда. Установлено, что положительная динамика заработной платы у большинства предприятий была обусловлена не столько улучшением их финансового состояния, сколько ростом минимальной заработной платы. Определено, что о низкой согласованности интересов собственников и работников свидетельствует также распространенная в предприятиях, с более высокими темпами прироста прибыли практика минимизации расходов на оплату труда за счет сокращения численности работающих. При этом обратной стороной такой стратегии был рост интенсивности труда, не обеспеченный соответствующим приростом расходов на ее оплату. Доказано, что темпы прироста прибыли и чистой продукции были выше в предприятиях с темпами роста заработной платы и "премии" в ее составе, близкими к средним по совокупности, но с минимальной остаточной вариацией от сложившейся в предыдущих периодах тенденции к ее росту. Табл.: 3. Илл.: 1. Библиогр.: 17.

Ключевые слова: экономическая эффективность, социальная эффективность, эффективность менеджмента, согласование интересов, заработная плата, прибыль.

The paper studies the application of criterion of reconciliation of the interests of the owners and the employees for the assessment of the efficiency of management of agricultural enterprises. It was found that the positive dynamics of wages in the majority of enterprises was rather a result of increase of the minimum wage than financial condition of the enterprise. The common practice of minimisation of labour costs via redundancy of employees at the enterprises with higher rates of profit growth also proves the low level of correspondance of the demands and needs of the owners and the employees. The drawback of such strategy is increase of required labour intensity, without respective increase of payment. It is proved that the highest rates of increase of profits and net outcomes are registered at the enterprises that keep the increase rates of remuneration including bonuses close to the average, with slight residual variation due to increase tendency formed within the previous periods. Tabl.: 3. Figs.: 1. Refs.: 17.

Key words: economic efficiency, social efficiency, the effectiveness of management, coordination of interests, wages, profits.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

FOREIGN ECONOMIC RELATIONS

УДК 332.055.2:338.43(477+100)

Тенденції розвитку сільського господарства в Україні та світі / Нелеп В.М. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 100.

Проаналізовано тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні та світі, показано їх тісний зв'язок з організаційно-правовими формами господарювання на селі. Обґрунтовано напрями удосконалення продуктово-ринкової стратегії агропродовольчого комплексу України й експорту його продукції, зокрема, орієнтація на виробництво та експорт органічної продукції, значне розширення асортименту продовольчих товарів, у першу чергу за рахунок збільшення експорту продукції харчової промисловості з високою доданою вартістю, відродження низки практично знищених галузей (льонарства, коноплярства, шовківництва, тютюнництва, вівчарства, хмелярства). Доведено нагальну необхідність переходу сільського господарства України на фермерсько-кооперативний шлях розвитку, запровадження інституційних обмежень розвитку аграрних і агропромислових холдингів. Табл.: 2. Рис.: 2. Бібліогр.: 13.

Ключові слова: сільське господарство України і світу, тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва, організаційно-правові форми господарювання на селі, експорт продукції агропродовольчого комплексу та його перспективи.

УДК 332.055.2:338.43(477+100)

Тенденции развития сельского хозяйства в Украине и мире / Нелеп В.Н. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 100.

Проанализированы тенденции развития сельскохозяйственного производства в Украине и мире, указано на их тесную связь с организационно-правовыми формами хозяйствования на селе. Обоснованы направления совершенствования продуктово-рыночной стратегии агропродовольственного комплекса Украины и экспорта продукции комплекса, в частности, ориентация на производство и экспорт органической продукции, значительное расширение ассортимента продовольственных товаров, в первую очередь за счет увеличения экспорта продукции пищевой промышленности с высокой добавленной стоимостью, возрождение ряда практически уничтоженных отраслей (льноводства, коноплеводства, шелководства, табаководства, овцеводства, хмелеводства). Доказана крайняя необходимость перехода сельского хозяйства Украины на фермерско-кооперативный путь развития, внедрение институциональных ограничений развития аграрных и агропромышленных холдингов. Табл.: 2. Илл.: 2. Библиогр.: 13.

Ключевые слова: сельское хозяйство Украины и мира, тенденции развития сельскохозяйственного производства, организационно-правовые формы хозяйствования на селе, экспорт продукции агропродовольственного комплекса и его перспективы.

The trends of development of agricultural production in Ukraine and the world are analyzed; their close relationship with the organizational and legal forms of management in the countryside is pointed out. There are grounded the directions for improvement of the product-market strategy of agro-industrial complex of Ukraine and exports of production of the complex. In particular, the article focuses on the production and export of organic products, considerable expansion the product range, primarily due to the expansion of exports of food products with high added value, revival of a number of practically destroyed industries (flax, hemp, silk, tobacco, sheep breeding, hop). The extreme need for transfer to the farmers' co-operatives in agriculture of Ukraine, the necessity of introduction of institutional constraints of agricultural and agro-industrial holdings is underlined. Tabl.: 2. Figs.: 2. Refs.: 13.

Key words: Agriculture of Ukraine and the world, development trends of agricultural production, organizational and legal forms of business in rural areas, agri-food export sector and its prospects.

УДК 338.439.5

Світовий ринок молока і молокопродуктів: тенденції та перспективи для України / Гаваза Є.В. // *Економіка АПК*. – 2015. – № 7. – С. 106.

Проаналізовано динаміку обсягів виробництва молока та поголів'я корів у країнах світу, розглянуто обсяги виробництва перероблених молочних продуктів за регіонами та країнами світу. На світовий ринок молока впливає укрупнення молочних ферм, інтеграція переробних підприємств та підвищення вимог споживачів до молочних продуктів. У найближче десятиліття зростання обсягів виробництва молока відбуватиметься переважно за рахунок країн, що розвиваються. Наведено фактичні та прогнозовані обсяги торгівлі молокопродуктами найбільших країн-експортерів та імпортерів. Проаналізовано динаміку зміни GDT-індексу та світових цін на сухе незбиране молоко, зневоднений молочний жир, вершкове масло та сир чеддер. Розглянуто динаміку закупівельних цін на молоко, зниження яких обумовлено збільшенням обсягів його виробництва, послабленням попиту з боку Китаю, торговельними війнами з Російською Федерацією, зниженням цін на нафту та ростом долара США. Зниження цін на молоко в Україні відбувається найбільш стрімко ще і внаслідок девальвації гривні. Вказано основні проблеми та загрози розвитку галузі в Україні, де найголовнішою є низька якість сировини. Здійснено прогноз розвитку світових тенденцій ринку молока та молокопродуктів, урахувавши відміну квот в ЄС. Обґрунтовано перспективні напрями нарощення українського експорту молочної продукції, а саме за рахунок продукції з високою доданою вартістю, надходження екологічно безпечної та безлактозної продукції на ринки Південно-Східної Азії, Близького Сходу та Північної Африки. Табл.: 2. Рис.: 5. Бібліогр.: 15.

Ключові слова: молоко і молокопродукти, світовий ринок, виробництво, споживання, експорт, імпорт, ціни, GDT-індекс, якість.

УДК 338.439.5

Мировой рынок молока и молокопродуктов: тенденции и перспективы для Украины / Гаваза Е.В. // *Экономика АПК*. – 2015. – № 7. – С. 106.

Проанализирована динамика объемов производства молока и поголовья коров в странах мира, рассмотрены объемы производства переработанных молочных продуктов по регионам и странам мира. На мировой рынок молока влияет укрупнение молочных ферм, интеграция перерабатывающих предприятий и повышение требований потребителей к молочным продуктам. В ближайшее десятилетие рост объемов производства молока будет происходить в основном за счет развивающихся стран. Приведены фактические и прогнозные объемы торговли молокопродуктами крупнейших стран-экспортеров и импортеров. Проанализирована динамика изменения GDT-индекса и мировых цен на сухое цельное молоко, обезжиренный молочный жир, сливочное масло и сыр чеддер. Рассмотрена динамика закупочных цен на молоко в значимых странах-производителях, снижением каких обусловлено увеличением объемов его производства, ослаблением спроса со стороны Китая, торговыми войнами с Российской Федерацией, снижением цен на нефть и ростом доллара США. Снижение цен на молоко в Украине происходит наиболее стремительно еще и вследствие девальвации гривны. Ука-

заны основные проблемы и угрозы развития отрасли в Украине, где главной является низкое качество сырья. Осуществлен прогноз развития мировых тенденций рынка молока и молокопродуктов, учитывающая отмену квот в ЕС. Обоснованы перспективные направления наращивания украинского экспорта молочной продукции, а именно за счет продукции с высокой добавленной стоимостью, поступлением экологически безопасной и безлактозной продукции на рынки Юго-Восточной Азии, Ближнего Востока и Северной Африки. Табл.: 2. Илл.: 5. Библиогр.: 15.

Ключевые слова: молоко и молокопродукты, мировой рынок, производство, потребление, экспорт, импорт, цены, GDT-индекс, качество.

UDS 338.439.5

The world dairy market: current status, tendencies, and Ukrainian prospects / Havaza Y.V. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 106.

The paper analyses the dynamics of the production of milk and livestock population in the world. The production amount of processed milk products by regions and countries is covered. The world dairy market is affected by enlargement of farms, processing enterprises integration and growth of customer requirements to products. In the next decade the growth of milk production will take place mainly in developing countries. A factual and forecast volume of dairy trade by the largest exporters and importers are provided. The dynamics of GDT-index change and world prices for whole milk powder, anhydrous milk fat, butter and cheddar have been analyzed. The dynamics of milk procurement prices in major producing countries is considered. Falling prices caused an: increase in milk production, weakening demand by China, trade war with Russia, a decrease in oil prices and the rise of the USD. The drop of milk prices in Ukraine is the fastest also due to the hryvnia devaluation. The main problems and threats to industry development in Ukraine have been indicated, where the most important is the low quality of raw milk. A forecast of world dairy market trends, considering the abolition of the EU quotas is accomplished. Perspective directions for increasing the Ukrainian dairy export are offered, particularly at the expense of products with high added value, environmentally safe and lactose-free products to markets of Southeast Asia, the Middle East and North Africa. Tabl.: 2. Figs.: 5. Refs.: 15.

Key words: milk and dairy products, global market, production, consumption, export, import, prices, GDT-index, quality.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

FOREIGN EXPERIENCE OF THE DEVELOPMENT OF
AGRARIAN PRODUCTION

УДК 338.435: 339.137.2

Роль конкурентной политики в обеспечении динамического развития Азербайджана // Алиева Г.Т. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 114.

Усиление глобальной конкуренции в международном масштабе в грядущие годы делает необходимым ускоренное развитие отраслей промышленности на основе природно-экономических ресурсов, имеющих высокую добавочную стоимость. Одним из основных условий развития промышленности на новом этапе является усиление государственной поддержки. С этой точки зрения необходимо проведение соответствующих мероприятий по повышению конкурентоспособности промышленности. В том числе, государственная поддержка предпринимательства, возможность получения льготных кредитов, расширение просветительской работы, создание благоприятных условий для международного сотрудничества являются необходимыми условиями развития в стране не нефтяного сектора. Значительное увеличение вновь сформированных производственных структур, расширение малого бизнеса и ее динамическое развитие, участие физических лиц в предпринимательской деятельности сопровождается возрастанием роли не нефтяного сектора страны. Целью исследовательской работы является определение новых тенденций конкурентной политики государства в промышленности и аграрном секторе на основе комплексного изучения существующего положения в отрасли, разработка научно обоснованных предложений и рекомендаций в этом направлении. В исследовании проанализировано современное состояние промышленности, исследованы правила ведения эффективной хозяйственной деятельности в условиях осуществления реформ в промышленных предприятиях, вопросы проведения реформ с целью оптимизации структуры промышленности, а также показаны основные направления конкурентной политики государства, исследованы успехи, достигнутые в отрасли, обосновано внедрение инновационной модели государственной промышленной политики

в повышении конкурентоспособности обрабатывающей промышленности. По результатам исследования показан комплекс мер, которые необходимо осуществить в целях развития не нефтяного сектора и повышения конкурентоспособности промышленности, обеспечения высоких темпов и устойчивого ее развития. Табл.: 1. Библиогр.: 9.

Ключевые слова: конкурентная политика, государственная промышленная политика, аграрный сектор, государственная поддержка, не нефтяной сектор, динамическое развитие.

УДК 338.435: 339.137.2

Роль конкурентної політики в забезпеченні динамічного розвитку Азербайджану // Алієва Г.Т. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 114.

Посилення глобальної конкуренції в міжнародному масштабі в майбутні роки робить необхідним прискорений розвиток галузей промисловості на основі природно-економічних ресурсів, що мають високу додаткову вартість. Однією з основних умов розвитку промисловості на новому етапі є посилення державної підтримки. З цього погляду необхідне проведення відповідних заходів щодо підвищення конкурентоспроможності промисловості. В тому числі, державна підтримка підприємництва, можливість одержання пільгових кредитів, розширення просвітницької роботи, створення сприятливих умов для міжнародного співробітництва становлять необхідні умови розвитку в країні не нафтового сектору. Значне збільшення новосформованих виробничих структур, розширення малого бізнесу та її динамічний розвиток, участь фізичних осіб у підприємницькій діяльності супроводжується зростанням ролі не нафтового сектору країни. Метою дослідницької роботи є визначення нових тенденцій конкурентної політики держави в промисловості та аграрному секторі на основі комплексного вивчення існуючого стану в галузі й розробка науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій у цьому напрямі. У дослідженні зроблено аналіз сучасного стану промисловості, досліджено правила ведення ефективної господарської діяльності в умовах здійснення реформ у промислових підприємствах, питання проведення реформ із метою оптимізації структури промисловості, а також показано основні напрями конкурентної політики держави, досліджено успіхи, досягнуті в промисловості, обґрунтовано запровадження інноваційної моделі державної промислової політики в підвищенні конкурентоспроможності обробної промисловості. За результатами дослідження обґрунтовано комплекс заходів, які необхідно здійснити з метою розвитку нафтового сектору та підвищення конкурентоспроможності промисловості, забезпечення високих темпів і сталого її розвитку. Табл.: 1. Бібліогр.: 9.

Ключові слова: конкурентна політика, державна промислова політика, аграрний сектор, державна підтримка, не нафтовий сектор, динамічний розвиток.

UDS 338.435: 339.137.2

Role of competition policy in providing dynamic development of Azerbaijan // Aliyeva H.T. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 114.

Increased global competition on an international scale in the coming years makes it necessary to accelerate the development of industries based on natural and economic resources with high added value. On the new stage one of the main directions of development of the industry is increase of state funding. Therefore, it is necessary to take appropriate measures to improve the competitiveness of the industry. In particular, the state support of business, the possibility of obtaining preferential loans, expanding education, creating favorable conditions for international cooperation is a prerequisite for the development of non-oil sector of the country. The objective of research is to identify new trends of state competition policy of the industry based on a comprehensive study of the current situation in the industry, and to develop substantiated proposals and recommendations in this regard. The author analyses the current state of the industry, studies the rules of sound economic performance in terms of industrial reforms, addresses the reforms that are necessary for optimization of the industrial structure, as well as the main trends in competition policy, considers achievements in the industry, justifies the introduction of innovative model of state industrial policy to improve the competitiveness of manufacturing industry. According to the study, there was defined a set of measures to be undertaken in order to develop the non-oil sector and improve the competitiveness of the industry, ensuring high rates of sustainable development of the industry. Tabl.: 1. Refs.: 9.

Key words: competitive policy, state industrial policy, agrarian sector, state funding, non-oil sector, dynamic development.

UDS 338.4:634.64(55)

Production and supply of pomegranate in Iran / Ebrahimi Mohammad sadegh // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – P. 121.

The agricultural sector is one the major sectors of Iran's economy as 14 per cent value-added benefit belongs to it. The pomegranate is native production of Iran. Iran is the largest, producer of pomegranates as provides approximately 28% of global production of pomegranate. Iran cultivated 57 ha of pomegranate groves in 2013. Fars has the first status in pomegranate cultivation among all provinces. All parts of pomegranate tree have great therapeutic value and are used in leather and dying industry. In Iran the production rate of pomegranate is 25 tons per hectare. This amount comprises 8 tons of high quality products, 12 tons of medium and 5 tons of low quality. The results show that the average cost of production of pomegranate is estimated at 1.8 \$ per kg in Iran. Also the result of research showed that the gross income production of pomegranate production is equivalent to 0.14 \$ per kilogram and also the marketing margin portion of producers, wholesalers and retailers of the wholesale of sale are 67, 21 and 12 percent, respectively. Tabl.: 3. Figs.: 4. Refs.: 12.

Key words: Agrarian sector, economics, pomegranates production, pomegranate groves, Iran.

УДК 338.4:634.64(55)

Аналіз виробництва і ринкової пропозиції плодів гранату в Ірані / Ебрахімі Мохаммед садег // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 121.

Аграрний сектор є одним із ключових в економіці Ірану, він забезпечує 14% прибутку із доданої вартості. Плоди гранату – природна продукція Ірану, який є найбільшим виробником цих плодів у світі та забезпечує 28% світового виробництва. У 2013 році в Ірані було засаджено і оброблено 57 га гранатових садів. Усі частини гранатового дерева мають значну лікарську цінність, а також використовуються у шкіряній та фарбувальній промисловості. В Ірані середній показник урожайності гранату становить 25 т/га, з них 8 т високоякісного продукту, 12 т продукту середньої та 5 т низької якості. За результатами дослідження середня собівартість виробництва гранатів у країні становить 1,8 дол. США за 1 кг, а валовий прибуток від їх виробництва дорівнює 0,14 дол. США за 1 кг, гранична кількість виробників, оптових та роздрібних торговців відповідно – 67, 21 та 12%. Табл.: 3. Рис.: 4. Бібліогр.: 12.

Ключові слова: аграрний сектор, економіка, виробництво гранатів, гранатові сади, Іран.

УДК 338.4:634.64(55)

Анализ производства и рыночного предложения плодов граната в Иране / Эбрахими Мохаммед садег // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 121.

Аграрный сектор является одним из ключевых в экономике Ирана, он обеспечивает 14% прибыли из добавочной стоимости. Плоды граната – природная продукция Ирана, который является наибольшим производителем этих плодов в мире и обеспечивает 28% мирового производства. В 2013 году в Иране было засажено и обработано 57 га гранатовых садов. Все части гранатового дерева имеют значительную лекарственную ценность, а также используются в кожевенной и красящей промышленности. В Иране средний показатель урожайности гранатов составляет 25 т/га, из них 8 т высококачественного продукта, 12 т продукта среднего и 5 т низкого качества. По результатам исследования средняя себестоимость производства гранат в Иране составляет 1,8 долл. США за 1 кг, а валовой доход от их производства – 0,14 долл. США за 1 кг, граничное количество производителей, оптовых и розничных торговцев соответственно равно 67, 21 и 12%. Табл.: 3. Илл.: 4. Библиогр.: 12.

Ключевые слова: аграрный сектор, экономика, производство гранатов, гранатовые сады, Иран.

СТОРІНКА МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

YOUNG SCIENTIST'S PAGE

УДК 338.436:330.33.01:330.332

Регенераційний цикл як модель управління циклічністю в АПК / Бучинська О.В. // Економіка АПК. – 2015. – № 7. – С. 126.

Розглядається такий актуальний аспект економічного життя, як циклічність розвитку економіки. Розкрито загальні тенденції циклічності розвитку сільського господарства України та конкретні причини виникнення кризових явищ. Уперше застосовується поняття регенераційного циклу аграрного

сектору економіки, яке розглядається як комплекс заходів щодо управління циклічністю в галузі, що дає змогу впливати на плінність й інтенсивність кризових явищ. Описано структуру регенераційного циклу, кожна з його шести фаз, роз'яснено спектр дій, необхідних для оптимізації кожної з фаз циклу. Особливу увагу приділено інвестиційній діяльності, оскільки саме вона, на думку автора, є основним індикатором процесу регенерації в сільському господарстві. Рис.: 1. Бібліогр.: 11.

Ключові слова: циклічність, агропромисловий цикл, криза, інвестиції, регенераційний цикл, державне регулювання економіки, інноваційна діяльність.

УДК 338.436:330.33.01:330.332

Регенерационный цикл как модель управления цикличностью в АПК / Бучинская Е.В. // Экономика АПК. – 2015. – № 7. – С. 126.

Рассматривается такой актуальный аспект экономической жизни, как цикличность развития экономики. Раскрыты общепринятые тенденции цикличности развития сельского хозяйства Украины и конкретные причины возникновения кризисных явлений. Впервые применяется понятие регенерационного цикла аграрного сектора экономики, которое рассматривается как комплекс действий, направленных на управление цикличностью в отрасли, что дает возможность влиять на продолжительность и интенсивность кризисов. Описана структура регенерационного цикла, каждой из шести фаз, поясняется спектр действий, необходимых для оптимизации каждой из фаз цикла. Особенное внимание уделяется инвестиционной деятельности, поскольку именно она, по мнению автора, является основным индикатором процесса регенерации в сельском хозяйстве. Илл.: 1. Библиогр.: 11.

Ключевые слова: цикличность, агропромышленный цикл, кризис, инвестиции, регенерационный цикл, государственное регулирование экономики, инновационная деятельность.

UDS 338.436:330.33.01:330.332

Regeneration recurring economic cycle as a model of cyclic management of agro-industrial complex / Buchynska O.V. // Ekonomika APK. – 2015. – № 7. – P. 126.

The article addresses topical issue of cyclic development of economy. The basic trends of cyclic development of agriculture of Ukraine and exact causes of crisis phenomena are defined. The notion of regeneration recurring economic cycle of agrarian sector of economy is introduced; it is defined as a set of measures for recurrence management in the field that provides opportunity to influence the crisis processes.

The structure of the regeneration cycle and its 6 phases are described, the guidelines for optimization of each phase are suggested. In particular the paper is focused on the investment activity, as it is the key indicator of the process of regeneration in the agriculture. Figs.: 1. Refs.: 11.

Key words: recurrence, agro-industrial cycle, crisis, investments, regeneration cycle, government control of economy, innovative activity.

* * *